

Programma Klimaat, Energie en Circulariteit 2025 - 2030

F. Kregting & J. Andernach
Q1 2025 | Versie 1

Naam opsteller	F. Kregting & J. Andernach	Datum vaststelling
Team	Ruimtelijk Beleid	Vastgesteld door
Datum en versie	Q1 2025 en 1	Eventueel publicatiedatum
		Zaaknummer

Inhoudsopgave

<i>Inhoudsopgave</i>	<i>2</i>
<i>Hoofdstuk 1 Inleiding</i>	<i>3</i>
1.1 Programmatisch werken	3
1.2 Programmaplan.....	3
<i>Hoofdstuk 2 Doelen, baten en inspanningen.....</i>	<i>4</i>
2.1 Ambities.....	4
2.2 Doelen	5
2.3 Baten	6
2.4 Inspanningen.....	6
<i>Hoofdstuk 3 Aanpak van het programma</i>	<i>7</i>
3.1. Samenwerking en participatie.....	7
3.2 Communicatie	8
3.3 Financiën en subsidies	10
<i>Hoofdstuk 4 Besturing van het programma</i>	<i>12</i>
4.1 Besturing.....	12
4.2 Monitoring.....	12
4.3 Risico's	12
<i>Bijlage</i>	<i>14</i>
1. Uitvoeringsprogramma - Doelen Inspanningen Netwerk.....	14
DIN klimaat.....	14
DIN energie.....	15
DIN circulariteit.....	16

Hoofdstuk 1 Inleiding

In Lingewaard willen we gecoördineerd aan de slag met de energietransitie, het klimaatbestendig inrichten van de leefomgeving en het opbouwen van een circulaire economie.

De ambities rondom de energietransitie en klimaatverandering zijn niet nieuw voor ons. Dit programma Klimaat, Energie en Circulariteit (hierna te noemen programma KEC) presenteert dan ook geen nieuwe doelen, maar brengt overzicht en een andere werkwijze. Circulariteit is een nieuw gemeentelijk onderwerp. Ook daarvoor geldt dat de bestaande doelstellingen zijn overgenomen uit de Groene Metropoolregio, de Lingewaardse adaptatiestrategie (LAS), beleidskader Energietransitie 2023-2025 en de startnotitie Circulariteit.

1.1 Programmatisch werken

We kiezen voor een programmatische aanpak die puur gericht is om de opgave van klimaatverandering aan te pakken. Programmatisch werken is een ‘tijdelijke’ manier van samenwerken, die overzicht en focus brengt en waarbij centrale sturing het uitgangspunt is. Het is gericht op het nastreven van maatschappelijke doelen, die bijdragen aan het verwezenlijken van de strategie van de organisatie(s) en/of opgaven. Het is tijdelijk van aard, want het wil een verandering tot stand brengen. Daardoor is het een verzameling van tijdelijke inspanningen (bijvoorbeeld projecten) om meerdere, unieke doelen te bereiken die zonder deze coördinatie niet gerealiseerd kunnen worden. Er wordt explicieter een keuze gemaakt in wat we, als programmateam, doen: dat wat (het meest) bijdraagt aan realisatie van de doelen. En wat we níet meer doen: dat wat niet, of onvoldoende bijdraagt aan de doelen. We monitoren onze inspanningen zowel op effect als op projectvoortgang.

1.2 Programmaplan

In dit programma staan klimaatadaptatie, de energietransitie en de circulaire economie centraal. Het programmaplan beschrijft de inhoud van het programma. Het beschrijft de ambities, de bijbehorende doelen, de baten die daarvoor behaald moeten worden en de inspanningen om doelen te kunnen realiseren. Samen noemen we dit het Doelen-Inspanningen-Netwerk (later: DIN). Zie de tabel hieronder voor een uitleg.

Ambitie	Wat het programma nastreeft, de stip op de horizon. Dit is de maatschappelijke ambitie waar de gemeente (zowel politiek, bestuur en ambtenaren) een bijdrage aan willen leveren. Dit programma draagt hieraan bij door het bereiken van haar doelen.
Doelen	Dat wat door dit programma bereikt moet worden. Doelen geven richting aan de uitvoering van het programma door te wijzen op de nieuwe, gewenste toekomstsituatie. Doelen moeten enigszins concreet zijn; je moet er een beeld bij kunnen krijgen.
Baten	Dat wat zichtbaar, merkbaar en soms zelfs meetbaar anders/beter is wanneer de doelen zijn bereikt. Effecten zijn dusdanig concreet dat we ze kwantitatief kunnen meten en kwalitatief kunnen onderbouwen.
Inspanningen	De activiteiten die we ondernemen om de doelen te bereiken, zoals projecten, experimenten, pilots, onderzoeken, bijeenkomsten.

Naast de inhoudelijke opzet van het programma beschrijft dit programmaplan ook o.a. besturing, financiën, communicatie en een monitoringstool.

Leeswijzer: Als er staat ‘we’ in deze tekst dan wordt de gehele Lingewaardse samenleving bedoeld, tenzij anders vermeld.

Hoofdstuk 2 Doelen, baten en inspanningen

De ambities en doelen zijn gebaseerd op eerder vastgestelde beleidsstrategieën. Dit programma bevat dus geen nieuw beleid. De baten en inspanningen zijn afgeleid uit bestaand werk, of doorvertalingen van huidig beleid naar noodzakelijke stappen om doelen te realiseren.

2.1 Ambities

De ambitie van programma Klimaat, Energie en Circulariteit: Om de gevolgen van klimaatverandering te beperken werken we toe naar een klimaatbestendig, energieneutraal en circulair Lingewaard in 2050.

Het programma Klimaat, Energie en Circulariteit werkt toe naar een lange termijnambitie (2050). De drie programmalijnen hebben elk afzonderlijk een ambitie die hieronder beschreven. Daarnaast is er een ambitie voor het gehele programma te benoemen.

Klimaat

Met klimaatadaptatie wordt het aanpassen aan de gevolgen van (versnelde) klimaatverandering bedoeld. In andere woorden: het klimaatbestendig inrichten van de Lingewaardse leefomgeving. Hierdoor beperken we de schade en overlast van de klimaatverandering zoveel mogelijk. Het gaat hierbij om de thema's wateroverlast, overstromingen, droogte en hitte. Onderwerpen die hieraan raken zijn bodemdaling, biodiversiteit en gezonde leefomgeving.

Lingewaard is klimaatbestendig in 2050.

Klimaatbestendig is: bestand zijn tegen de gevolgen van klimaatverandering en in staat zijn zich eraan aan te passen.

Energie

Energie is gerelateerd aan maatregelen die CO₂-uitstoot verlagen. Waarmee wordt ingezet op het voorkomen van klimaatverandering. De energietransitie gaat klimaatverandering tegen. De transitie zet in op het verlagen van de vraag van energie via besparing én het realiseren van alternatieve, duurzame en hernieuwbare energiebronnen. Ook systemen aanpassen om deze energie en warmte vervolgens te kunnen gebruiken is onderdeel van de transitie. Onderwerpen die invloed hebben op de haalbaarheid van de ambities zijn: energiebesparing in de gebouwde omgeving, duurzame opwek, energie-infrastructuur, glastuinbouw, industrie en bedrijvigheid, mobiliteit en de verduurzaming van maatschappelijk vastgoed.

Lingewaard is elektriciteitsneutraal in 2030 en energieneutraal in 2050.

Elektriciteitsneutraal is: als alle elektriciteit die in Lingewaard wordt verbruikt, op een duurzame manier is opgewekt in Lingewaard. Energieneutraal is als er niet meer energie wordt verbruikt dan zelf ter plekke wordt opgewekt.

Circulariteit

Een circulaire economie helpt, net als de energietransitie, om klimaatverandering tegen te gaan. Ook hierbij streven we naar minder uitstoot van CO₂ en andere broeikasgassen. De circulaire economie verwijst naar het omvormen van ons economisch systeem waarin we grondstoffen niet uitputten en reststoffen opnieuw gebruiken in het productieproces. We werken aan vermindering van afvalstromen, hergebruik van reststoffen en gebruik van hernieuwbare grondstoffen. Deze ambitie beïnvloedt vooral de werkvelden economie, inkoop, bouwen, grond- weg- waterbouw en afval.

Lingewaard is volledig circulair in 2050 en in 2030 gebruikt Lingewaard nog slechts 50% primaire abiotische grondstoffen (mineralen, metalen en fossiele grondstoffen).

In een volledige circulaire economie bestaat er geen afval en worden grondstoffen steeds opnieuw gebruikt.

2.2 Doelen

De doelen die hieronder zijn geformuleerd dragen direct bij aan het behalen van deze ambitie. Ze zijn vaak voor langere termijn opgesteld. De doelen zijn afkomstig uit eerder geformuleerde beleidskaders en daarmee vastgesteld door de gemeenteraad. Er is onderscheid aangebracht aan doelen die we vanuit team Klimaat/Energie/Circulariteit (KEC) proberen te behalen en doelen die wel bijdragen aan de strategie, maar waarvan de uitvoering niet direct bij ons ligt, zoals de mobiliteitsdoelstellingen bij energie. Deze doelen nemen wij wel op het in DIN om inzicht te hebben. Externe ontwikkelingen waar wij niet altijd invloed op hebben zijn ook apart benoemd in het DIN, zoals het aanleggen van een nieuw energiesysteem of regionale inspanningen bij o.a. klimaat. Om het overzichtelijk te houden zijn deze externe ontwikkelingen beperkt zichtbaar gemaakt. Natuurlijk zetten we in op een optimale samenwerking met de regio. De meeste doelen zijn specifiek aan een van de lijnen gekoppeld, maar er zijn ook drie overkoepelende doelen.

Overkoepelende programmadoelen

Dit zijn:

1. Meer urgentiegevoel en bewustwording voor klimaat, energie en circulariteit.
2. Alle Lingewaarders passen hun gedrag aan om klimaatbestendig, energieneutraal en circulair te leven in 2050.
3. Er is meer (transparante) communicatie om een beweging op klimaat, energie en circulariteit in gang te zetten.

Doelen klimaat

1. We zijn ons meer bewust van klimaatverandering en accepteren de hinderlijke gevolgen (maar overlast niet).
2. We zijn meer bestand tegen wateroverlast, o.a. door extreme buien.
3. We zijn beter bestand tegen periode van langdurige droogte.
4. We zijn beter bestand tegen de hitte.
5. We zorgen voor meer klimaatbestendige toeristische en recreatieve voorzieningen.
6. We behouden en versterken klimaatbestendige natuur en landschappen.

Doelen energie

1. We gebruiken minder energie.
2. We gebruiken meer duurzaam opgewekte elektriciteit en duurzaam opgewekte warmte.
3. We verwarmen bestaande woningen meer netbewust.
4. We hebben meer mogelijkheden voor duurzame mobiliteit.
5. We creëren een robuuster energiesysteem.

Doelen circulariteit

1. We verminderen de hoeveelheid restafval.
2. We hergebruiken meer (gescheiden) grondstoffen.
3. We realiseren meer circulaire en conceptuele bouw- en infrastructuur.
4. De gemeente koopt meer circulair in.
5. De gemeente en de samenleving hebben meer aandacht voor -en kennis van- circulariteit.
6. We consumeren minder.

2.3 Baten

Baten zijn SMART geformuleerde doelen met vaak een korter tijdsbestek. Baten zijn terug te zien, of te meten, als de doelen zijn bereikt. De baten zijn specifiek geformuleerd voor programma Klimaat, Energie, Circulariteit, of als afgeleide uit bestaande beleidsdocumenten.

Klimaat

1. Algemeen: Alle Lingewaarders passen hun gedrag tijdens hete dagen aan.
2. Algemeen: De gemeente richt de buitenruimte elk jaar meer hittebestendig in.
3. Specifiek¹: geleidelijke toename totaaloppervlakte kroonprojectie gemeentelijke bomen.
4. Algemeen: we spannen ons in om droogteproblematiek te voorkomen en we voldoen aan de grondwaterzorgplicht zoals uitgewerkt in het Gemeentelijk Watertakenplan in 2050.
5. Algemeen (intentie): hevige neerslag en hogere grondwaterstanden leiden niet tot schade aan gebouwen, infrastructuur en andere voorzieningen. Vitale functies en voorzieningen blijven beschikbaar.
6. Specifiek (intentie)¹: jaarlijks (gemiddeld) maximaal 5 woningen met aantoonbare (grond-) wateroverlast als gevolg van tekortkomingen gemeente (openbare ruimte).
7. Algemeen: Aantoonbaar nieuwe natuur (planvorming of realisatie) rondom de Linge in 2026.
8. Algemeen: Inwoners weten wat klimaatadaptatie is en hoe zij kunnen bijdragen in 2050.

¹ Specifiek is een uitwerking van de algemene baat

Energie

1. Jaarlijks 2,5% energie besparen in de gebouwde omgeving.
2. In heel Lingewaard is er 736-961TJ aan schone elektriciteit opwek in 2030.
3. In 2030 is 20% van de gebouwde omgeving aangesloten op een alternatieve warmtebron, in 2050 100%.
4. MKB/instellingen gebruiken 20% minder aardgas in 2030.
5. Er is een toekomstbestendig glastuinbouwgebied in 2030 (energiepositief).
6. Het maatschappelijk vastgoed is in 2030 voor 35% aardgasvrij en in 2050 voor 95% energieneutraal.
7. Afname van netcongestieproblemen in 2030 zodat woningen, bedrijven aan kunnen sluiten en de huidige aansluitingen toereikend zijn.

Circulariteit

1. In totaal wordt er minder restafval en worden meer grondstoffen ingeleverd.
2. 75% van alle afval wordt opnieuw gebruikt in 2030.
3. Bij nieuwbouw, grond-, weg-, waterbouw bouwen we (gemeente en initiatiefnemers) vanaf 2025 25%, in 2030 50% en in 2050 100% circulair (hergebruik of hernieuwbaar).
4. Bij nieuwbouw bouwen we (als gemeente en initiatiefnemers) vanaf 2025 25% en vanaf 2030 50% conceptueel, waarbij losmaakbaarheid wordt meegenomen.
5. In 2030 kunnen particulieren en bedrijven grondstoffen tijdelijk opslaan voor hergebruik/recycling/verwerking.
6. We kopen zoveel mogelijk materialen circulair in.

2.4 Inspanningen

Inspanningen zijn concrete acties die bijdragen aan het realiseren van de doelen. Inspanningen voert de gemeente daadwerkelijk uit of de gemeente maakt de uitvoer van de acties mogelijk. Acties kunnen projecten zijn, maar ook evenementen, samenwerkingen, strategieën, beleidsdocumenten etc. Veel doelen worden (mede) door de samenleving bereikt. Als gemeente stimuleren we dit en proberen we bij die energie aan te sluiten. Dit is terug te zien bij de inspanningen. De inspanningen zijn te vinden in het Doelen-

Inspanningen-Netwerk zoals in bijlage 1 te vinden is. De inspanningen zijn erg aan verandering onderhevig, waardoor deze regelmatig worden aangepast. Vandaar dat er voor gekozen is om ze hier niet uit te werken.

Hoofdstuk 3 Aanpak van het programma

Programma Klimaat, Energie en Circulariteit is voor het succes ook afhankelijk van de omgeving. Dit hoofdstuk belicht deze omgeving en hoe wij als gemeente communiceren en participeren met deze omgeving. Daarnaast hoort bij een succesvolle aanpak ook een goed overzicht van de financiën. Hieronder wordt weergegeven hoe de financiële stromingen lopen. Er is geen nieuw budget nodig voor het programma.

3.1. Samenwerking en participatie

Een programma opzetten gaat niet alleen over inhoud, maar brengt ook veranderingen in de organisatie met zich mee. Deze veranderingen zijn nodig om meer daadkracht en verantwoordelijkheid te organiseren. Dit is extra belangrijk als er meerdere programma's binnen de gemeente lopen. De gemeenteraad stelt de ambitie en de doelen vast, maar is niet verantwoordelijk voor het programma zelf. Deze doelen komen voort uit beleidsplannen. De geschetste maatschappelijke doelen kunnen we alleen realiseren als de gehele samenleving meedoet. Dit zijn o.a. collega's van andere afdelingen, inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties, de regio en netbeheerders. Dit vraagt om bewustwording, samenwerking en het bieden van handelingsperspectief. In de uitvoering van het programma betrekken wij onze partners om te kijken hoe we gezamenlijk kunnen inzetten op het realiseren van de doelen. Dit zal verschillen per inspanning. Voor de samenleving is het werken met een programma meestal niet zichtbaar. Wat zij wel merken, zijn de resultaten die we samen behalen.

Samenwerkingspartners voor de lijn klimaatadaptatie zijn o.a.:

- Provincie Gelderland
- Waterschap Rivierenland
- Ministerie van Klimaat & Groene Groei
- Het netwerk Klimaat Actief Rivierenland (KAR) van het samenwerkingsverband Water en Klimaat Rivierengebied (WKR)
- De Groene Metropoolregio Arnhem – Nijmegen (GMR) – onderdeel Klimaatadaptatie.
- Inwoners (bij deelname aan project Steenbreek met daarin Tegeltaxi, tuincoach, afkoppelcoach, regentonactie)
- Waardwonen
- Bedrijven
- Intern: klimaatadaptatie moet uiteindelijk landen binnen de bestaande domeinen; daar ligt een grote mate van afhankelijkheid als het gaat om het behalen van de doelen uit het LAS

Samenwerkingspartners voor de lijn energie zijn o.a.:

- Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie (NLPW)
- Provincie Gelderland
- Ministerie van Klimaat & Groene Groei
- De Groene Metropoolregio Arnhem – Nijmegen (GMR) – onderdeel Circulaire Regio
- Regionale Energie Strategie (RES)
- The Economic Board
- Netbeheerder Liander
- Warmtenetwerk Lingewaard
- Firan
- Warmtenetwerk Lingewaard
- Buurgemeenten
- Regionaal expertise team energie (REE)
- Lingewaard Energie

- Lingezegen Energy
- Energieloket Lingewaard en het Regionaal Energieloket
- Stichting Welzijn Lingewaard
- Zon en wind initiatiefnemers
- Bedrijven

Samenwerkingspartners voor de lijn circulariteit zijn o.a.:

- Rijkswaterstaat
- Provincie Gelderland
- De Groene Metropoolregio Arnhem – Nijmegen (GMR) – onderdeel Circulaire Regio
- Milieusamenwerking regio Arnhem
- Vereniging Nederlandse gemeenten
- Koninklijke Nederlandse vereniging voor afval- en reinigingsdiensten
- Diverse afvalverwerkers zoals Aterro, Sympany, ARN,
- Inzamelaars, Remondis, Heijting, Van Dalen, VOS, TWB
- Instituut voor natuur en milieu-educatie (IVN)
- Zwerfafvalbrigades
- Bedrijven
- Platform Duurzaam Gebouwd

3.2 Communicatie

Voor veel inwoners, bedrijven en organisaties is het onderwerp klimaatverandering vaak nog onbegrijpelijk. En, omdat de boodschap nu vanuit de verschillende domeinen op verschillende manieren wordt gecommuniceerd, verliest het z'n kracht en zorgt dit soms voor verwarring. En dat terwijl alle drie de pijlers klimaat, energie en circulariteit eenzelfde doelstelling nastreven, namelijk: Het tegengaan van de gevolgen van klimaatverandering door CO₂-uitstoot te beperken. Het is daarom nodig om strategisch met het volgende zaken aan de slag te gaan:

Concreet, meetbaar en verbindend communiceren rondom klimaat, energie en circulariteit

Het programma 'Klimaat, Energie en Circulariteit' werkt met concrete doelstellingen. Bij deze slagvaardige werkwijze hoort ook een communicatiestrategie met duidelijke acties en doelstellingen die het programma ondersteunen en waarde toevoegen.

In de communicatie over klimaat, energie en circulariteit hebben we de volgende doelstellingen:

- Bewustwording en draagvlak rondom klimaat, energie en circulariteit creëren onder inwoners, organisaties en bedrijven
- Met de campagne 'Het Stroomt' de energietransitie uitleggen
- Inspireren tot het ondernemen van actie

Strategische uitgangspunten communicatie klimaat, energie en circulariteit Lingewaard

In de strategische communicatie rondom klimaat, energie en circulariteit gebruiken we een aantal uitgangspunten. Deze zijn in lijn met het participatiebeleid van gemeente Lingewaard:

- **Toegankelijk** (iedereen kan meedoen)
- We communiceren positief en bieden handelingsperspectief en feedback mogelijkheid in iedere communicatie. Als gemeente zijn wij daar verantwoordelijk voor.

- **Inclusief** (we werken op een respectvolle manier samen)

We communiceren met uitgestoken hand. Zelfs als de feedback negatief is bedanken we de zender. Iemand die negatieve feedback geeft is namelijk ook betrokken. Gebiedende taal als 'moeten we', 'dient u' en allergiewoorden als 'klimaatcrisis', 'energietransitie' e.d. vermijden we.

- **Participatie-gericht** (we zijn verantwoordelijk voor een zorgvuldig participatieproces)
We communiceren afgestemd op de waarden van de doelgroep (ook in middelen) en toetsen de communicatie structureel aan doelgroepen. We haken aan bij bestaande sociale structuren, kanalen, middelen en initiatieven.

Campagne ‘het stroomt in Lingewaard’

‘Het stroomt in Lingewaard’ is een communicatiecampagne die in Q3 2024 is gestart en verder gaat in 2025 en 2026. De campagne richt zich op inwoners in Lingewaard en brengt inspirerende (lokale) voorbeelden in beeld van inwoners die al bezig zijn met energiebesparing of het opwekken van eigen duurzame energie. Daarmee geven we de Lingewaardse energietransitie een gezicht Deze voorbeelden koppelen we aan specifiek handelingsperspectief (hoe mensen hier zelf aan kunnen bijdragen). ‘Het stroomt in Lingewaard’ wil inspireren tot gebruik van schone energie, duurzame warmte en het zuinig omgaan met grondstoffen. In 2024 richtte de campagne zich vooral op de pijler energie. In 2025 en 2026 zal dit uitgebreid worden met de pijlers klimaat en circulariteit.

Voor de campagne profileert gemeente Lingewaard zich niet prominent als afzender, maar als facilitator (‘het stroomt is een initiatief van gemeente Lingewaard’). De vormgeving is wel verbonden met de huisstijl, maar volgt deze niet nauwgezet. Onderliggende gedachten vormen deze (bewuste) keuze:

- Doel is dat de campagne breed wordt gedragen, daarom ligt de focus op het creëren van beweging van onderop.
- De campagne laat zien dat het onderwerp energie(transitie) een onderwerp is van alle Lingewaarders, niet alleen van de gemeente. De boodschap om ‘van het gas af te moeten gaan’ vanuit de gemeente valt bij vele doelgroepen verkeerd*.
- De keuze voor een beweging die zich (in de eerste fase) richt op de pijler energie, met bewonersverhalen en persoonlijke motivaties, lijkt kansrijk. De positie van de gemeente in ‘het stroomt in Lingewaard’ is die van facilitator en ondersteuner.

(*uit onderzoek blijkt dat het sociale bewijskracht een grote rol speelt bij verduurzaming oftewel: vooral mensen die dicht bij je staan spelen een grote rol spelen bij gedrag en besluitvorming).

Participatie

Zonder de hulp van inwoners, bedrijven en organisaties kunnen we de doelstellingen richting de energietransitie in Lingewaard niet vormgeven. Voor participatie van en met inwoners en stakeholders volgen we het huidige participatiebeleid van gemeente Lingewaard. Voor inwonersinitiatieven is apart participatiebeleid en een subsidieverordening opgesteld, met ook hier het Lingewaardse participatiebeleid als basis. Hierbij is het doel is om initiatieven op weg te helpen zodat er samengewerkt kan worden en er stappen worden gezet voor de energietransitie.

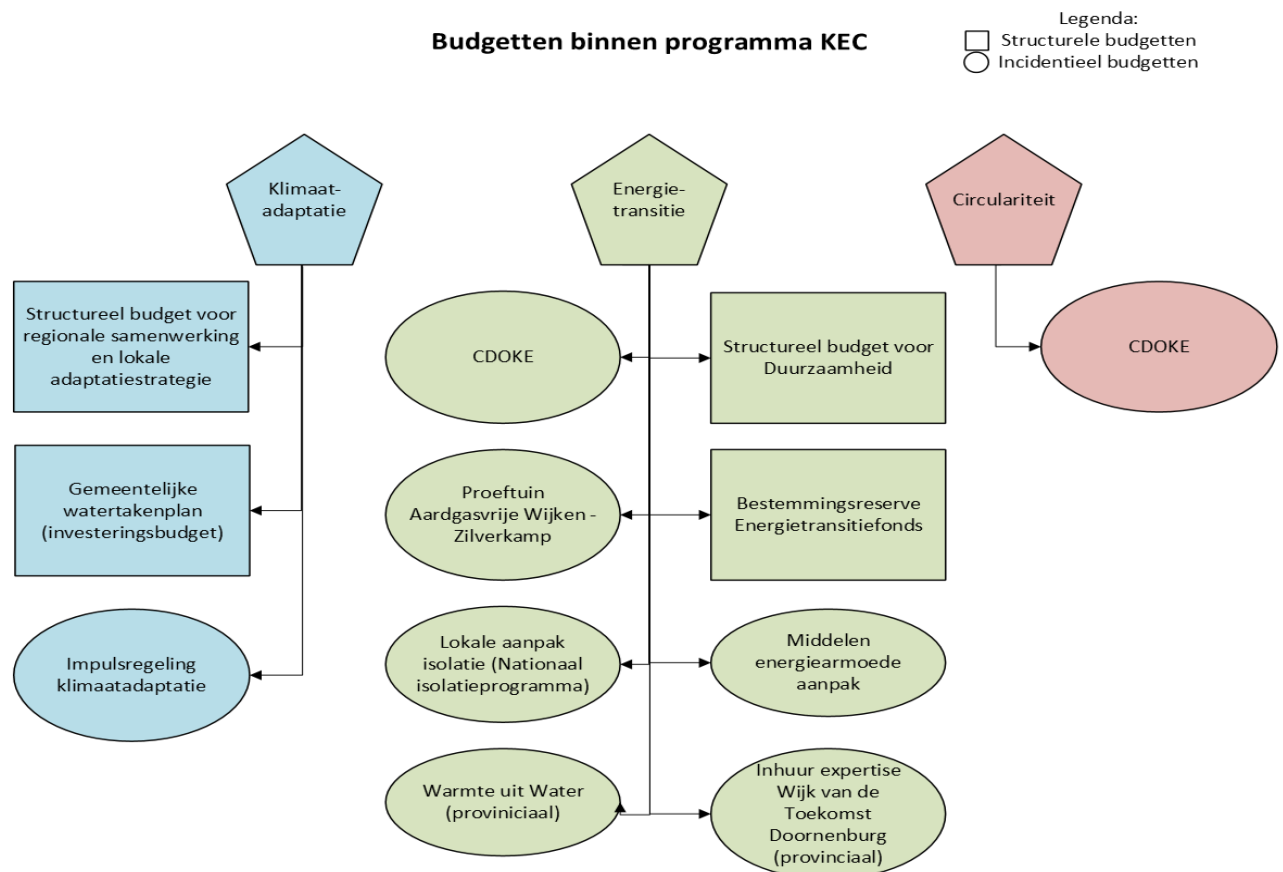
Het belang van participatie voor programma klimaat, energie en circulariteit concreet:

- Creëren van een sneeuwbaaleffect onder inwoners en organisaties.
- Sneller tot concrete invulling van beleid komen.
- Gedragen beleidsbeslissingen kunnen nemen.

De gemeente heeft niet overal invloed, de samenleving zal hierin ook haar eigen verantwoordelijkheid moeten pakken, zoals bij energiebesparing. Inwoners en bedrijven zijn van harte uitgenodigd om mee te denken en mee te doen. Omdat er altijd vanuit breed maatschappelijk oogpunt wordt gehandeld, blijft de gemeente wel altijd regisseur. Samen met de maatschappij streven we erna om kritisch te blijven kijken naar onze eigen inzet.

3.3 Financiën en subsidies

Hieronder wordt een overzicht gegeven van alle financiële middelen die er zijn binnen het programma, voor nu en in de toekomst.

Schema: Budgetten binnen programma klimaat, energie, circulariteit

Klimaat

Structureel jaarlijks budget in de exploitatiebegroting

Het betreft hier een jaarlijks budget ten behoeve van de regionale samenwerking (jaarlijkse bijdrage) en voor de (algemene) maatregelen uit de uitvoeringsagenda van de Lokale Adaptatiestrategie (LAS): jaarlijks budget: € 87.800.

Impulsregeling Klimaatadaptatie

Er is een Impulsregeling van het Rijk. Via die regeling kunnen gemeenten, provincies en waterschappen een bijdrage van het Rijk krijgen voor klimaatadaptatiemaatregelen. De bijdrage betreft een financiering van maximaal 33%, waarbij de aanvrager zelf zorgt voor 67% aan cofinanciering. De aanvragen Impulsregeling lopen via het netwerk Klimaat Actief Rivierenland (KAR) van het samenwerkingsverband Water en Klimaat Rivierengebied (WKR).

Voor de regio WKR-KAR was binnen deze regeling een totaalbedrag van 4,2 miljoen euro gereserveerd. Dit bedrag is aangevraagd en toegekend. Voor de gemeente Lingewaard betreft het een subsidiebedrag van

€ 355.337 (incl. btw), ten behoeve van meerdere projecten uit het GWP. Deze projecten moeten uiterlijk in het jaar 2027 zijn uitgevoerd.

Acties voor inwoners

Gedekt uit het budget voor het LAS en de budgetten van het GWP zijn er de volgende acties voor onze inwoners/bedrijven:

- Regentonactie: € 50.000 voor de planperiode GWP (2023-2027).
- Afkoppelcoach: € 51.000 voor de planperiode GWP (2023-2027).
- Tuincoach: max € 5.000 per jaar (budget LAS).
- Tegeltaxi: max € 1.000 per jaar (budget LAS).

Energie

De gemeente Lingewaard zet in op een combinatie van eigen middelen, provinciale en nationale subsidies, en Europese fondsen. Een deel van deze middelen zetten wij als gemeente zelf in voor het financieren van projecten en werkzaamheden. Een ander deel zetten we in als subsidie voor een derde partij, zoals het Energieloket en het regionaal Energieloket. Er is ook een subsidieregeling voor inwonersinitiatieven om lokale buurtinitiatieven in relatie tot de energietransitie te ondersteunen en te financieren. Als inwoners van een buurt, wijk of kern besluiten om samen te werken noemen we dit een inwonersinitiatief. Als dit initiatief de doelstelling heeft om de energietransitie te versnellen en daarbij hulp nodig heeft, is het een duurzaam inwonersinitiatief. In dat geval is de 'subsidieregeling duurzame inwonersinitiatieven' toepasbaar.

Inmiddels zijn er financiële instrumenten en regelingen beschikbaar gesteld om de energietransitie te versnellen. Daar maken we als Lingewaard graag gebruik van. We zoeken maximale creativiteit op om bestaande gelden in te zetten als cofinanciering, om zo gezamenlijke projecten mogelijk te maken. We hebben binnen onze gemeente nu twee geldpotten voor de energietransitie: het structurele duurzaamheidsbudget en het incidentele Energietransitiefonds. We hebben duidelijke kaders waar we geld aan kunnen uitgeven, om misverstanden te voorkomen over de besteding en toekenning van gelden. Het duurzaamheidsbudget is een jaarlijks budget en is bedoeld voor structurele kosten, waarmee we vooruit kunnen plannen. Daarnaast heeft het Rijk vanaf 2023 de specifieke uitkering (Spuk) CDOKE beschikbaar gesteld. De toezichthouder van de provincie heeft met een brief in 2023 aangegeven dat deze middelen als semi-structureel beschouwd mogen worden. Het Energietransitiefonds is bedoeld voor incidentele kosten, waarmee we kunnen inspelen op actualiteiten en innovaties en maatwerk kunnen bieden.

Financieringsbronnen Energie

- Structureel duurzaamheidsbudget: €195.000,-
- Energietransitiefonds: €350.000
- Subsidies en fondsen: diverse subsidies van hogere overheden (zoals provincie, Rijk, of Europa) plus de CDOKE middelen voor het inzetten van menskracht op de deelonderwerpen, zie schema.

Circulariteit

Het onderdeel afval heeft zijn eigen belastingheffing van waaruit circulariteit binnen het grondstoffenbeleid wordt gefinancierd. Jaarlijks worden de heffingen afgestemd op de besteding die nodig is.

In de startnotitie Circulariteit is bepaald dat er voor het thema circulariteit inzet van 1 FTE is vrijgemaakt. Begin 2026 zullen bij het behandelen van het beleidskader Circulariteit aanvullende middelen worden gevraagd bij de gemeenteraad.

Hoofdstuk 4 Besturing van het programma

Programmatisch werken is opgezet om meer focus en structuur aan te brengen. Om deze focus te behouden is goede sturing en monitoring nodig.

4.1 Besturing

In een programma zijn de sturingscriteria: tempo, haalbaarheid, efficiëntie op middelen, flexibiliteit en/of doeltreffendheid, ook wel THEFD criteria genoemd. Er is een stuurgroep gevormd die bestaat uit een ambtelijk opdrachtgever, bestuurlijk opdrachtgever en ambtelijk opdrachtnemer. Samen vormen zij de stuurgroep die stuurt op de criteria. De dagelijkse sturing is in handen van de ambtelijk opdrachtnemer.

In het programma sturen we op de volgende aspecten:

- Tempo: gaat om de snelheid waarmee doelen worden bereikt, inspanningen moeten worden uitgevoerd en middelen nodig zijn. Bij sturing op tempo houd je in de gaten of het programma op koers ligt om de doelstellingen binnen de gestelde tijdsperiode te behalen.
- Haalbaarheid: heeft te maken met de waarschijnlijkheid (kans) dat doelen worden bereikt, inspanningen worden gerealiseerd en middelen ter beschikking komen en bruikbaar zijn. De haalbaarheid kan veranderen door ontwikkelingen binnen en buiten de organisatie.
- Efficiëntie: sturen op efficiënt gebruik van middelen en deze inzetten voor inspanningen die een grote bijdragen leveren aan het behalen van de gestelde doelen
- Flexibiliteit: gaat over de mate waarin je doelen kunt bijstellen, inspanningen kunt aanpassen en middelen anders kunt inzetten.
- Doeltreffendheid: gaat over de mate waarin de inspanningen en de resultaten bijdragen aan de doelen

De stuurgroep stuurt hierop op basis van monitoring, op effect en projectvoortgang die aangereikt worden door de programmamanager. Eventuele voorstellen voor bijsturing worden geagendeerd in de stuurgroep.

4.2 Monitoring

Ten behoeve van de besturing van het programma wordt monitoring ingericht. Dit doen we daar waar we onze baten meetbaar kunnen maken op twee niveaus: op niveau van effect, gekoppeld aan de geformuleerde doelen en baten en op niveau van projectvoortgang, gekoppeld aan de gekozen inspanningen. Op niveau van effect leveren we jaarlijks een effectrapportage op. Binnen de stuurgroep behandelen we twee keer per jaar een projectvoortgangsrapportage. Op basis van deze inzichten kan worden bijgestuurd op basis van de genoemde THEFD criteria. Zo weten we of de inspanningen die we doen ook bijdragen aan de baten en de verbeterdoelen. De raad wordt meegenomen in de P&C cyclus.

Het is ook nodig om niet alleen data en informatie, maar ook ervaringen vast te leggen, expertise te delen en deze kennis in andere projecten en programma's binnen de gemeente actief te benutten. Door monitoring en het lerend vermogen in te zetten kan het programma verbeterd worden. Opgedane kennis wordt ook toegepast in andere programma's van de gemeente.

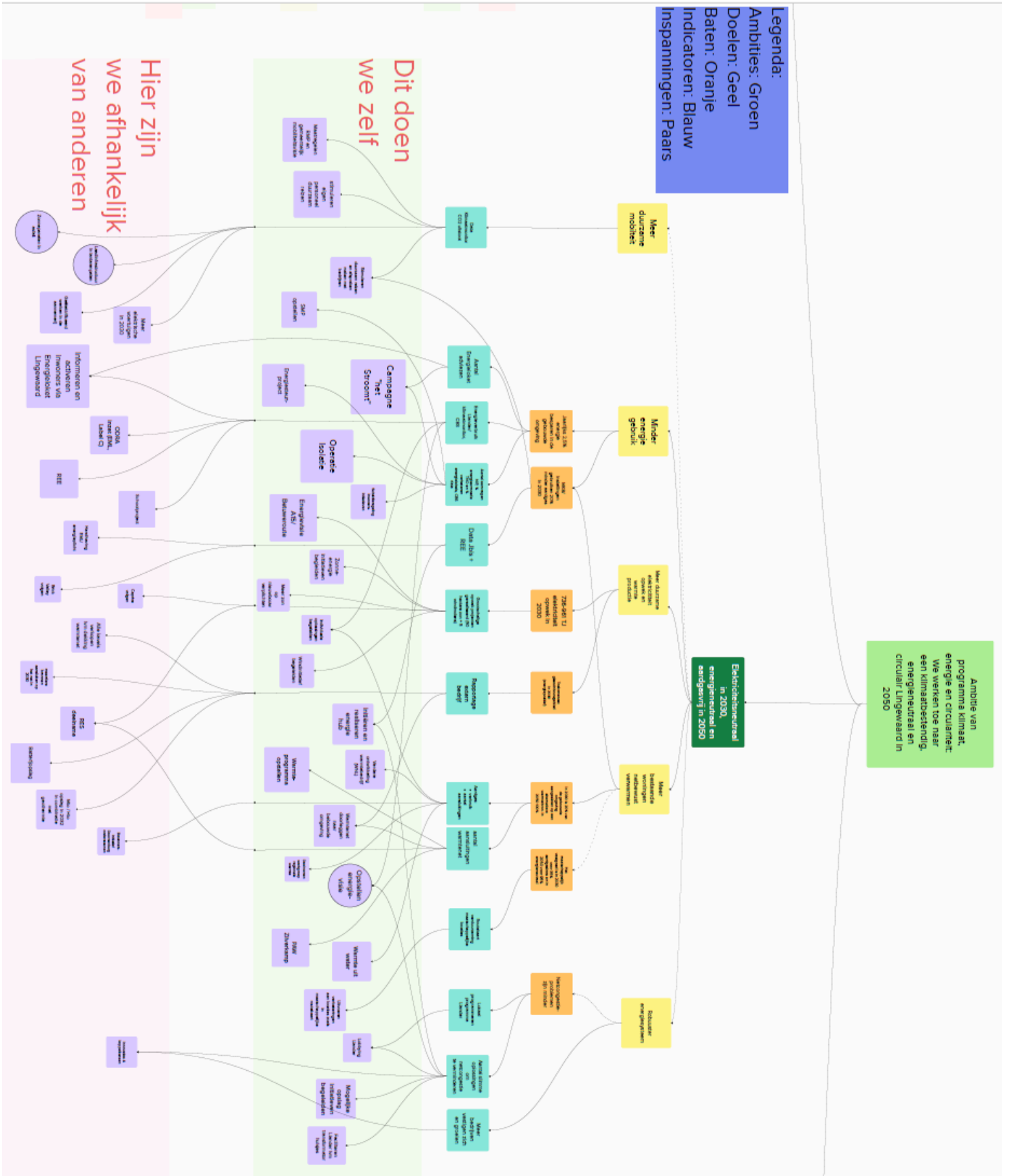
4.3 Risico's

Werken op een nieuwe manier brengt risico's met zich mee. Hieronder is ook te zien hoe we met de risico's om denken te gaan als programmateam.

Risico	Beheersing
De onderwerpen van het programma KEC zijn aan veranderingen onderhevig, hierin volgen ontwikkelingen en innovaties elkaar snel op. Daardoor is het DIN snel verouderd en bestaat het risico dat het uitvoeringstempo van het DIN niet bijgehouden kan worden.	We zetten meer menskracht en middelen in om het alsnog mogelijk te kunnen maken.
De uitvoering van het beleid kan om aanzienlijke investeringen en extra menskracht vragen, denk bijvoorbeeld aan de kosten voor het realiseren van een warmtenet, of het klimaat adaptief en circulair realiseren van reconstructies in de openbare ruimte.	Dit zal steeds om goed inzicht vragen en leiden tot het maken van keuzes door de stuurgroep, waar nodig in een beleidskader zodat de raad hierover kan beslissen. Daarbij houden we de landelijke en provinciale regelingen uiteraard goed in de gaten.
Monitoring laat te wensen over waardoor voortgang en sturingsmogelijkheden niet duidelijk worden.	Het programmateam moet hiervoor de basis op orde brengen, bijv. door een externe partij in te schakelen of bij de regio te vragen of dit voor ons kan worden uitgevoerd.

1. Uitvoeringsprogramma - Doelen Inspanningen Netwerk DIN klimaat

Gemeente Lingewaard
Kinkelenburglaan 6
6681 BJ Bommel
(026) 326 01 11